

3. Ситнов Ю.А. Коммуникативно-когнитивная методика обучения грамматике в языковом вузе (на примере испанского языка). – Пятигорск, 1997. – 112 с.
4. Ченки А. Семантика в когнитивной лингвистике // Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления / Под ред. А.А. Кибрика, И.М.Кобозевой, И.А. Секериной. – М.: Едиториал УРСС, 2002. – С.340-369.
5. Шапов А.Н. Коммуникативно-когнитивный подход к обучению лексической стороне речи на уроках немецкого языка // ИЯШ. – 2008. – №4. – С.21-27.
6. Щепилова А.В. Когнитивный принцип в обучении второму иностранному языку: к вопросу о теоретическом основании // ИЯШ. – 2003. – №2. – С. 4-11.
7. Anderson J. R. Cognitive psychology and its implications. 3rd ed. – N. Y., 1990.

Бутенко О.А., Мазур В.П.

**КОММУНИКАТИВНО-КОГНИТИВНЫЙ ПОДХОД
К ФОРМИРОВАНИЮ ГРАММАТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ
ЯЗЫКОВЫХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ**

Статья посвящена исследованию понятия коммуникативно-когнитивного подхода к формированию грамматической компетенции студентов языковых вузов и способов оптимизации процесса обучения грамматике английского языка путем активизации познавательной деятельности студентов.

Ключевые слова: коммуникативно-когнитивная направленность, когнитивная грамматика, когнитивный подход, грамматическая компетенция, познавательная деятельность.

Butenko O., Mazur V.P.

**COMMUNICATIVE-COGNITIVE APPROACH TO THE FORMATION OF GRAMMATICAL
COMPETENCE OF FOREIGN LANGUAGE STUDENTS**

The article deals with the notion of communicative-cognitive approach to the formation of grammatical competence of foreign language students and the ways of optimizing the process of teaching English grammar by means of activating the students' cognitive activity.

Key words: communicative-cognitive orientation, cognitive grammar, cognitive approach, grammatical competence, cognitive activity.

УДК 378.126

Вінник Т.О.

**КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ
У СИСТЕМІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ УНІВЕРСИТЕТІВ**

У статті розкривається сутність культурологічної підготовки майбутніх учителів початкових класів як необхідної складової у структурі навчально-виховної роботи університетів.

Ключові слова: культурологічна підготовка, вчителі початкових класів, підготовка студентів

Постановка проблеми у загальному вигляді. Існуючими державними документами про освіту: “Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті” (Україна ХХІ століття), Державна національна програма “Освіта”, Закон України “Про освіту” передбачається підготовка фахівців високої освіченості і культури з демократичним світоглядом, які з повагою ставляться до традицій народів і культур світу. Тому головним завданням вищих навчальних закладів є гуманітарна освіта майбутніх фахівців. Саме вони покликані професійно й творчо реалізовувати концепцію культурологічної підготовки,

адекватну потребам часу у навчально-виховному та дослідницькому процесах, спиратися на один із основних загальнонаукових принципів виховної роботи – культуровідповідність як органічний зв'язок з історією народу, його мовою, культурними та прогресивними родинними традиціями, з народним мистецтвом, кращими зразками забезпечення духовної єдності та спадкоємності поколінь (Є.Подольська).

Актуальність і недостатня розробленість проблеми культурологічної підготовки майбутніх учителів початкових класів у системі навчально-виховної роботи вищих навчальних закладів й зумовили вибір напрямку нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аналіз теоретичних досліджень з означеної теми свідчить, що питання культурологічної освіти і виховання у вищому навчальному закладі є комплексними, їх вивчення здійснюється філософами, соціологами, культурологами, педагогами, психологами.

Методологічною і теоретичною основою культурологічної підготовки майбутніх учителів початкових класів є наукові положення вітчизняних і зарубіжних учених М.Бахтіна, С. Кримського, Ю.Павленка, М.Поповича, В.Розіна, А.Флієра. Загальні питання реалізації культурологічного підходу у системі освіти обґрунтовуються у роботах Є.Бондаревської, І.Зязюна, О.Рудницької, В.Сластьоніна, Г.Тарасенко, на думку яких взаємозв'язком між культурою і освітою виступає їх багатоаспектність, а саме:

- культура визначає зміст і форми освіти;
- освіта виступає формою розвитку культури;
- культура випереджає у своєму розвитку освіту;
- оновлення освіти визначається спрямованістю розвитку культури.

Вирішенню культурологічних проблем, питань міжкультурної комунікації приділяється багато уваги в дослідженнях таких вітчизняних та зарубіжних учених, як: Є.Подольська, Н.Гальскова, С.Шендрік, Р.Мільруд, В.Сафонова, П.Сисоев, G. Neuner, G. Hofstede.

У роботах І.Зязюна, В.Лугового, В.Лутая, Н.Крилової, Н.Щубелки розкриваються взаємозв'язки освіти і культури. Різні аспекти досліджуваної проблеми знайшли відображення у роботах В.Гриньової, Т.Іванової, О.Мороза, В.Сластьоніна, Т.Сущенко, О.Рудницької.

Однак, як свідчить аналіз літературних джерел, питання про сутність культурологічної підготовки студентів у системі навчально-виховної роботи університетів, особливості становлення й розвитку її функціонального механізму дотепер не знайшли свого відображення у психолого-педагогічних дослідженнях. Крім цього, залишаються недослідженими питання щодо визначення умов і факторів, шляхів і засобів культурологічної підготовки майбутніх учителів початкових класів у системі навчально-виховної роботи університетів. До того ж, існують суперечності між теорією культурологічної підготовки і результатами її практичної реалізації.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є необхідність обґрунтувати сутність культурологічної підготовки майбутніх учителів початкових класів у системі навчально-виховної роботи вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Складний, багатовекторний та неперервний процес становлення національної освіти висуває особливі вимоги до вивчення культурологічних дисциплін у вищій школі як важливої складової у професійно-творчій підготовці майбутніх фахівців. Спеціальної уваги потребують майбутні вчителі, бо саме вони закладають сьогодні основу розвитку суспільства в майбутньому.

Культурологічна підготовка майбутніх учителів початкових класів є системою змістового, теоретичного, організаційного та методичного забезпечення формування готовності майбутнього вчителя до культурологічної професійно-педагогічної діяльності, яка включає:

- структурні (гуманістичні, ціннісні орієнтації, культурологічні знання, культурологічні вміння);
- змістові (аксіологічний, когнітивний, креативний, особистісний) компоненти.

На сьогодні вирішуються в основному завдання підготовки фахівців лише до професійної діяльності в певній галузі. Через те дуже актуальними і назрілими є спроби реалізувати культурологічну функцію освіти в контексті культури міжетнічного спілкування та виховання шанобливого ставлення до державних і національних символів. Особистість має бути зорієнтованою на вивчення і засвоєння традицій власної, європейської і світової культур і цивілізацій, на набуття культурного досвіду, який включає відношення особистості до себе, до сприйняття світу, а також власний досвід творчої діяльності.

Згідно з вимогами навчальних програм вищих навчальних закладів для професійної діяльності майбутніх учителів початкових класів необхідна не тільки професійно-орієнтована підготовка, а ще й, як свідчать наукові дослідження, практика і культурологічна підготовка, щоб виконувати роль культурного посередника між своєю культурою і культурою інших країн, а також ефективно вирішувати проблеми інтеркультурного непорозуміння та конфліктів. Виходячи з цього, важливою є ідея Н.Б. Крилової про те, що культурні форми, моделі та системи, як правило, випереджають свій соціальний розвиток і пов'язані з комплексом провідних ідей, що домінують у суспільстві. Культурні форми, моделі та системи виводять освіту за рамки національних культур, роблячи її посередником їхнього діалогу, простором, де сходяться різні культури. Вказане відіграє велику роль при входженні молодшого школяра в найбільш важкий період його соціального і особистісного розвитку, складний та полікультурний сучасний світ. Завдання вчителя початкових класів – створити оптимальні умови для правильного розвитку молодшого школяра. Тому роль вчителя початкових класів – у створенні змісту та організації освіти відповідно до культури, а задача культурологічної підготовки майбутніх учителів початкових класів у системі навчально-виховної роботи університетів становиться головною.

Як свідчать наукові дослідження, професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів повинна мати яскраво виражену культурологічну спрямованість, оскільки культурологія освіти висуває ідею впливу культури на розвиток освіти, а важливим елементом в соціальному і особистісному розвитку молодшого школяра стає його активне входження в світ культури. А тому сутність культурологічної підготовки майбутніх вчителів початкових класів полягає у виділенні та створенні системного підходу до впровадження культурологічної складової в навчально-виховну роботу вищих навчальних закладів. Необхідно визначити у навчальному плані ВНЗ дисципліни, які можуть впливати на культурологічну підготовку майбутніх учителів початкових класів. До них, як свідчить теорія і практика, можна віднести такі дисципліни, як:

- Культурологія;
- Історія української культури;
- Історія світової культури;
- Історія педагогіки;
- Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка, етика і естетика);
- Українська усна народна творчість;
- Людина і світ;
- Родина педагогіка;
- Література рідного краю;
- Демографія України;
- Ономастика;
- Українознавство;
- Соціолінгвістика;
- Методика навчання українознавства;
- Етнолінгвістика;
- Етнопсихологія;
- Педагогічна деонтологія;
- Історія України;

- Українська мова;
- Україна в Європі і світі;
- Екологія;
- Педагогічна психологія;
- Основи природознавства: ботаніка, зоологія, землезнавство;
- Дитяча література;
- Основи культури і техніки мовлення;
- Порівняльна педагогіка в контексті Болонського процесу;
- Актуальні проблеми педагогіки початкової школи;
- Філософія та методологія науки;
- Педагогіка та психологія вищої школи;
- Вища освіта України та Болонський процес;
- інші.

Зміна ціннісних орієнтації майбутніх педагогів у бік гуманізації та гуманітаризації освіти дасть можливість виховати людину культури і моральності, спрямованої на збереження і відтворення світових культурних цінностей. Змінна ціннісних орієнтацій, в свою чергу, вплине на мету, завдання і зміст освіти. Саме ці складові можуть сформувати культурологічно-орієнтованого фахівця-педагога. Велику увагу необхідно приділити побудові культурологічного наповнення навчальних предметів, акцентувати увагу на культурологічній спрямованості змісту дисциплін, наповнення його знаннями про людину та культуру. Саме такий зміст має бути спрямований на розвиток у майбутніх учителів здібностей творчо мислити, саморозвиток, самореалізацію, розкриття своєї особистості і особистості своїх майбутніх учнів, реалізацію свого творчого потенціалу на основі загальнолюдської культури. Культурологічний зміст повинен мати міжпредметний зв'язок і складати єдину картину "культурного світу". Саме людина та її культура стають головною цінністю суспільства, тому майбутнього вчителя необхідно виховати як людину культури. Організація освітнього простору вищого навчального закладу має створювати культурологічне середовище, в якому майбутні учителі початкових класів будуть знаходитись протягом всього періоду навчання. Особистість, постійно перебуваючи в цьому середовищі, занурюється в цю атмосферу, самореалізується як суб'єкт культури. Умови, створені для культурної ідентифікації майбутнього педагога, породжують відчуття приналежності до певної культури та національної свідомості, а відтак сприяють становленню й розвитку культурологічної складової професійної підготовки.

Виходячи з наведеного вище, необхідно забезпечити єдність основних компонентів культурологічної підготовки студентів у системі навчально-виховної роботи університетів, сформувати емоційно-ціннісне ставлення студентів до явищ культури, розвивати особистісний досвід інтерпретації текстів про культуру, а також організовувати позааудиторну діяльність у вищому навчальному закладі, яка має бути спрямована на культурологічну підготовку майбутніх учителів початкових класів.

Висновки. Проаналізувавши теоретичні дослідження з даної теми, ми дійшли висновку, що сутність культурологічного підходу полягає у:

- визначенні культурологічного напрямку у навчальному плані;
- культурологічному наповненні змісту навчальних предметів;
- зміні ціннісних орієнтацій;
- гуманізації та гуманітаризації освітнього процесу;
- включенню особистісного компонента у зміст освіти;
- організацію освітнього простору навчального закладу як культурологічного середовища;
- створення умов для культурної ідентифікації майбутнього педагога;
- виховання майбутнього вчителя як людини культури.

Доцільним є необхідність не тільки професійно-орієнтованої підготовки майбутніх учителів початкових класів, а ще й і культурологічної, як обов'язкової складової, що забезпечить виконання ролі культурного посередника, спрямованої на ефективне вирішення проблем інтеркультурних непорозумінь та конфліктів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бахтин М.М. К философии поступка //Философия и социология науки и техники. Ежегодник 1984-1985. – М.: Наука, 1986 – С. 80-161.
2. Введение в культурологию: Учеб. пособие для вузов / Рук. автор. кол. Е.В. Попов. – М., 1995. – С. 336.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 260 с.
4. Крымский С., Парахонский Б., Мейзерский В. Эпистемология культуры // Введение в обобщенную теорию познания. – К., 1993.
5. Культурология XX век. Энциклопедия в 2-х т. / Гл. ред. и сост. С. Я. Левит. – СПб.: Университетская книга, 1998 // Библиотека Фонда содействия развитию психической культуры (Киев)
6. Кравцов В. О. Вимоги до професійної культури вчителя в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / В. О. Кравцов // Педагогіка і психологія. – 2004. – №1. – С. 21-31.
7. Сухомлинська О. Педагогічний ідеал крізь призму теорій моралі/ О. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2008. – №1. – С. 12-18.
8. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. / М.М.Фіцула. – Т.: Навч. кн. – Богдан, 2007. – 168 с.
9. Бондаревская Е.В. Смыслы и стратегии личностно-ориентированного воспитания [Текст] / Е.В. Бондаревская // Педагогика. – 2001. – № 1. – С.11–17.

Винник Т.А.

КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В СИСТЕМЕ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ УНИВЕРСИТЕТОВ

В статье раскрывается сущность культурологической подготовки будущих учителей начальных классов, как необходимой составляющей в структуре учебно-воспитательной работы университетов.

Ключевые слова: культурологическая подготовка, учителя начальных классов, подготовка студентов

Vinnyk T.A.

CULTUROLOGICAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS WITHIN THE SYSTEM OF EDUCATIONAL WORK AT THE UNIVERSITIES

The article reveals the essence of cultural training of primary school teachers as a necessary component in the structure of the educational work of universities.

Key words: culturological training, primary school teachers, students' training

УДК 371:53 (477.72)

Гай Н.О.

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ФІЗИКИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті висвітлено результати дослідження стану організації навчальної практики з фізики у загальноосвітніх навчальних закладах м. Херсона та Херсонської області.

Ключові слова: навчальна практика з фізики, анкетування, дослідження.